

INFO SILOS

Interni magazin Tvornice cementa Kakanj

Broj 33

KAKANJ CEMENT
HEIDELBERGCEMENT Group

Stabilni rezultati i nove investicije

**Održana redovna Glavna skupština dioničara Tvornice cementa Kakanj.
Dividenda 0,99 KM po dionici. Nove investicije - 20 miliona KM do kraja 2018. godine.
TBG BH ostvario rekordnu prodaju.**

Na redovnoj Glavnoj skupštini dioničara održanoj 26. juna 2013. godine u Kakanju, dioničari Tvornice cementa Kakanj usvojili su godišnji izvještaj o poslovanju iz 2012. godine, sa izvještajima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i nezavisnog revizora.

U 2012. godini ostvaren je ukupni promet od 66,4 miliona KM, dok je dobit iznosila 9,4 miliona KM. Skupština je donijela odluku da se ukupna dobit iz 2012. godine isplati dioničarima putem dividendi u iznosu od 0,99 KM po dionici.

Dioničarima se obratio direktor Tvornice cementa Kakanj, Branimir Muidža, istakavši da je 2012. godina donijela mnogobrojne izazove:

"Tvornica cementa poslovala je stabilno i zadržala lidersku poziciju na tržištu iako je poslovna klima u BiH bila jako nepovoljna i nije pružala dobre i poticajne uslove za rad, pogotovo u građevinskom sektoru." rekao je Muidža. "Veoma smo ponosni i na dobre rezultate koje je postigla naša kompanija za proizvodnju transportnog betona TBG BH čije su betonare u protekloj godini ostvarile rekordnu proizvodnju i prodaju."

Muidža je iskoristio priliku da se zahvali svim dioničarima na ukazanom povjerenu, a zaposlenima na predanom radu kojim su postignuti zavidni rezultati.

Direktor Tvornice cementa Kakanj također je istakao da pred bosanskohercegovačkom i hrvatskom ekonomijom stoji još jedna teška i izazovna godina. „Tvornica cementa Kakanj nastojat će zadržati usmjerenošć na nove proizvode i usluge prilagodene zahtjevima korisnika te na još jače povezivanje proizvodnje cementa i betona,” rekao je Muidža.

Na prijedlog Uprave i Nadzornog odbora, dioničari Tvornice cementa Kakanj donijeli su odluku da se u narednih pet godina, do kraja 2018. godine, investira 20 miliona u dalju modernizaciju Tvornice i povezanih djelatnosti.

Predsjednik Nadzornog odbora, Janos Szarkandi, zahvalio se Upravi i svim zaposlenicima na njihovom trudu i zalaganju da Tvornici cementa Kakanj donesu pozitivne rezultate u još jednoj veoma teškoj godini. Szarkandi je dioničarima obećao da će Nadzorni odbor nastaviti da pruža sveobuhvatnu podršku Upravi Tvornice kako bi se u potpunosti ispunili planovi i ciljevi i u ovoj godini.

Poslovanje u prvoj polovini godine

I. Proizvodnja i prodaja

Potrošnja cementa u prvom polugodištu 2013. godine je povećana za 1.4% u odnosu na isti period prethodne godine.

Tvornica cementa Kakanj i dalje uspjeva zadržati lidersku

poziciju na BH tržištu, iako naši konkurenti nastavljaju sa politikama niskih cijena na tržištu BiH.

U narednoj tabeli dat je prikaz volumena proizvodnje i prodaje u usporedbi sa prošlom godinom i planom za ovu godinu:

Opis	Juni 2012.	Plan 2013.	Juni 2013.	Razlika 2013/2012.	Razlika AC2013/ PL2013
Proizvodnja klinkera (kt)	154	167	179	16,23%	7,19%
Proizvodnja cementa (kt)	211	215	218	3,32%	1,40%
Prodaja cementa (kt)	201	215	213	5,97%	-0,93%

II. Prihodi, rashodi i finansijski rezultat za prvo polugodište 2013.

Prihod od prodaje je u prvih šest mjeseci 2013. povećan u odnosu na isti period prethodne godine za 5.25% ili za 1,6 miliona KM. Povećanje prihoda uvjetovano je povećanjem volumena prodaje. U istom periodu poslovni rashodi su smanjeni u odnosu na prošlu godinu, što ukazuje na činjenicu da su smanjeni troškovi po jedinici prodaje. Najveće smanjenje su imali troškovi goriva.

Krajnji rezultat je povećanje neto dobiti za 44.12%, odnosno za 2,4 miliona KM.

III. Plate

Ukupna primanja zaposlenih do juna 2013. godine su iznosila 4,971 miliona KM što u odnosu na isti period prethodne godine predstavlja povećanje od 1,6%. Istovremeno je prosječan broj zaposlenih smanjen za 21 zaposlenika. Prosječna mjesecna primanja po zaposlenom su povećana u odnosu na isti period prethodne godine za 9,4% a što je rezultat povećanog broja isplaćenih stimulativnih otpremnina u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu (otpremnine su sastavni dio plata i na njih se obračunavaju porezi i doprinosi po punim stopama).

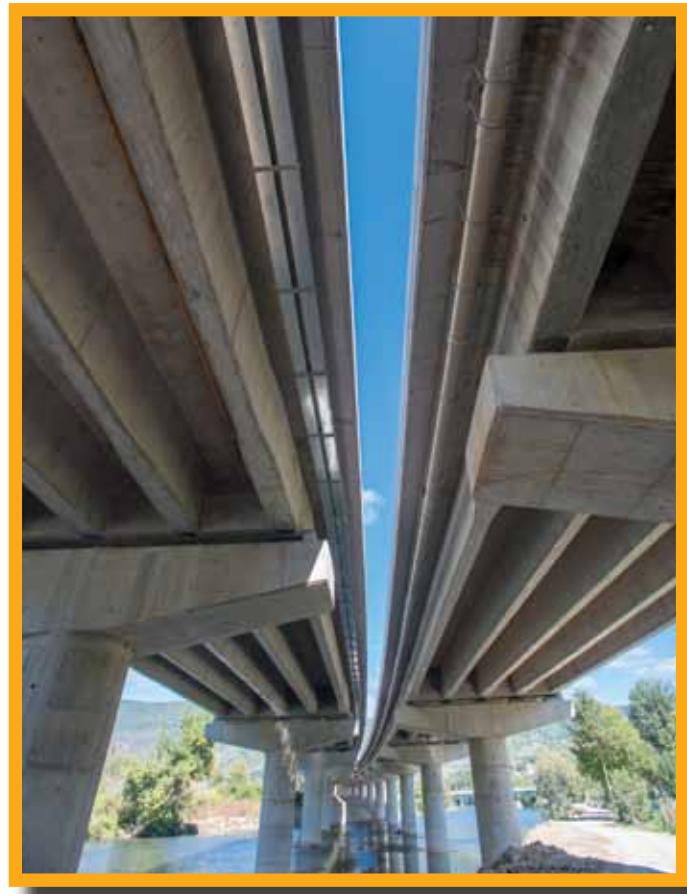
TBG BH ponovo obara rekorde

Nakon rekordnih rezultata u 2012. godini, TBG BH podiže rekord za preko 35%. Zahvaljujući vrhunskoj kvaliteti betona maksimalna iskorištenost kapaciteta mobilne betonare na izgradnji koridora 5c. Dobri rezultatati i u ostalim betonarama.

Iako je i ova godina bila veoma teška za privredu Bosne i Hercegovine i njenu građevinsku industriju i operativu, to nije spriječilo našu kompaniju TBG BH da maksimalno angažuje sve svoje kapacitete i ostvari rekordne rezultate. Do kraja oktobra tekuće godine TBG BH je proizveo i ugradio preko 160 hiljada kubnih metara betona, što je za oko 38% više u odnosu na isti period prethodne godine! Izvrsni rezultati postignuti ove godine primarno su rezultat intenzivnog angažmana na izgradnji objekata na autoputu na koridoru 5C. "Veoma smo zadovoljni ovim rezultatima za koje najviše priznanje ide našim zaposlenicima koji su dali svoj maksimum kako bi pokazali da možemo pratiti potrebe najzahtjevnijih objekata koji se grade u našoj zemlji," kaže Ehliman Šehmehmedović, direktor TBH BH. "Radili smo u smjenama kako bi naša dostava bila uvijek pravovremena. Investirali smo u nabavku mobilne betonare, i vrijeme je jako brzo pokazalo da je ovo bila veoma pametna investicija."

Od 2010. godine, od kada je operativna, pa do kraja oktobra 2013, mobilna betonara proizvela je više od 161 hiljade kubnih metara betona. Kompletarna proizvodnja betonare isporučena je primarno u tunele Vrijenac i vijadukte i mostove na LOT-u 3 autoputa na koridoru 5c. "Kvalitet našeg betona je bio presudan za ovakav intenzivan angažman, a da bi zadovoljili potrebe investitora obnovili smo i ojačali naše transportne i

Mobilna betonara u Drivuši

Most na autoputu - Drivuša

pumpne kapacitete, što nam se višestruko vraća," kaže Šehmehmedović.

I ostale betonare su zabilježile dobre rezultate ove godine. Banjalučka betonara je angažovana na trenutno najvećem gradilištu u Banjaluci - 200 milion maraka vrijednom stambeno-poslovnom kompleksu *Grand Trade*, dok betonara iz Lukavca isporučuje beton na objekat hotela *Uni Bristol Tuzla* gdje su u toku završni radovi. Inače, u ovaj objekat je ugrađeno preko 50.000 m³ betona od čega je betonara Lukavac isporučila više od 26.000. Sarajevska betonara je od ove jeseni uključena u isporuku betona na LOT 2 i LOT 3 autoputa na koridoru 5c.

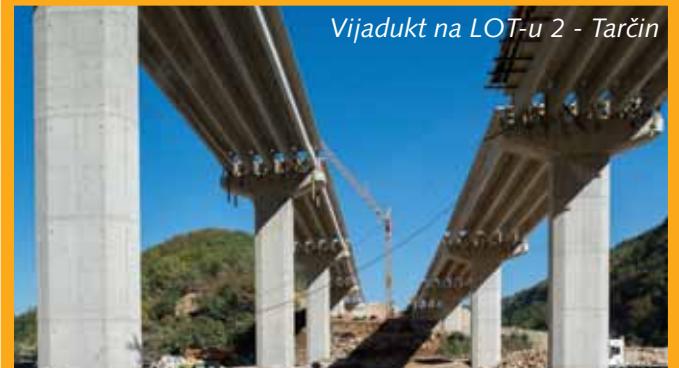
"Moram još jednom da kažem da uprkos veoma dinamičnim zahtjevima isporuke ni u jednom trenutku nismo imali problema sa kvalitetom i isporukom našeg

betona, što investitori cijene i što će nam, sigurna sam, osigurati angažman i na svim budućim velikim projektima u BiH. Drago mi je da je kvalitet pobjedio i da smo bili u mogućnosti dokazati da smo među najboljima u zemlji. Nadamo se da će se ovim intenzitetom nastaviti dalja gradnja infrastrukture u BiH što će donijeti poboljšanja za kompetnu privredu zemlje," zaključuje Šehmehmedović.

Čestitamo TBG-u na izvanrednim rezultatima! Višegodišnji trud koji su svi zaposleni uložili u izgradnju poslovanja i imidža ove kompanije doveli su je u sami vrh bosanskohercegovačkog građevinarstva.

Hotel Uni Bristol Tuzla

Stambeno-poslovni kompleks Grand Trade Banja Luka

Kamena lopta za predsjednika FIFA-e

Predsjednik Međunarodne nogometne federacije (FIFA) Sepp Blatter, u svojstvu počasnog ambasadora sporta i kulutre mira Internacionalne lige humanista, uručio je 10. oktobra u Sarajevu nogometnoj "A" reprezentaciji Bosne i Hercegovine i selektoru Safetu Sušiću visoko humanističko priznanje Internacionalne lige humanista (ILH), Zlatnu povelju sporta i kulture mira "Juan Antonio Samaranch" s Plaketom i Zlatnom značkom ILH.

Nogometna reprezentacija BiH i selektor Sušić dobili su ovo priznanje u znak trajne zahvalnosti i priznanja za sve ono što su u proteklom periodu učinili za Bosnu i Hercegovinu, kako na unutarnjem, tako i na vanjskom planu kao njeni najbolji ambasadori u svijetu, što su iskazali najveće vrijednosti BiH i što su svima dali nadu za ljepšom budućnosti, čime su dali neprocjenjiv doprinos

misiji mira Internacionalne lige humanista u Bosni i Hercegovini, kao zemlji u kojoj ona ima sjedište.

Direktor HeidelbergCementa za BiH i Hrvatsku, Branimir Muidža, koji je nosilac priznanja Internacionalni humanista desetljeća i predsjednik ILH komiteta za međunarodne odnose, ovom se prilikom susreo sa predsjednikom Blatterom i uručio mu simboličan poklon - kamenu loptu iskopanu u kamenolomu *Ribnica*.

"Velika mi je čast što sam imao prilike upoznati predsjednika FIFA-e. Imali smo prilike dosta dugo razgovarati, a u vrlo srdačnoj i prijateljskoj atmosferi pričali smo o više teme; od fudbalskih tema koje su neiscrpne, pogotovo za ljubitelje te "najvažnije sporedne stvari na svijetu", o važnosti sporta u odgoju i društву, o situaciji u BiH, aktivnostima

HeidelbergCementa u svijetu, pomoći fudbalu i sportu, a gđin Blatter je sa oduševljenjem primio poklon kojeg sam uručio ispred naše Tvornice. Naime, prilikom obilaska našeg kamenoloma zapazio sam kamenu kuglu koja me podsjetila na trofej kojeg se uručuje osvajaču Svjetskog prvenstva, a obzirom da su kamene kugle ujedno i fenomen koji se javlja u BiH te da se nalaze i na našem kamenolomu

- sa kojeg crpimo sirovine za proizvodnju našeg "sivog zlata" cementa, to mi se učinilo najprikladnjim poklonom za ovu priliku. Složili smo se i da će plasman "Zmajeva" na Svjetsko prvenstvo u Brazilu 2014 unijeti potrebni optimizam BiH građanima, a dogovorili smo i naš sljedeći susret u Brazilu naredne godine. Ja sam u šali ponudio ulaznice za kakanjski derbi naših klubova "Mladosti" i "Rudara" u zamjenu za ulaznice za utakmicu "Brazil - BiH". Proveo sam ugodnih nekoliko sati u razgovoru sa svjetskim legendama fudbala Ivicom Osimom, Safetom Sušićem i ostalima, koji cijene kako naš rad, ugled firme i van okvira naše zemlje, kao i nesebičnu podršku koju pružamo sportu djelujući kao društveno odgovorna kompanija," izjavio je Muidža.

Tvornica cementa Kakanj donirala aparat za hemodijalizu Domu zdravlja Kakanj

Nakon sredstava za nabavku vozila za prevoz pacijenata, TCK se odlučila za novi korak - 50.000,00 KM za nabavku aparata koji život znači. Donaciju je uručila Zehra Obralija, izvršni direktor za finansije i ekonomске poslove.

Zehra Obralija, izvršni direktor TCK za finansije, Nermin Mandra, načelnik Općine Kakanj, Mirsad Tursum, direktor Doma Zdravlja Kakanj, i Izudin Neimarlija, izvršni direktor TCK za proizvodnju

U okviru manifestacije „Dan otvorenih vrata“, čiji je glavni cilj zbližavanje zaposlenih tvornice sa stanovništvom lokalne zajednice, Zehra Obralija, izvršni direktor za finansije i ekonomске poslove, uručila je donaciju od 50.000,00 KM direktoru JU Dom zdravlja Kakanj, Mirsadu Tursumu.

„Svake godine nastojimo utvrditi prioritete za pomoći našoj lokalnoj zajednici, te obezbijediti sredstva za poboljšanje života svih stanovnika naše općine,“ izjavila je Obralija ovom prilikom. „Nakon što smo donirali vozilo za prevoz dijaliznih bolesnika, ovaj put smo odlučili da idemo korak dalje, i da našim sugrađanima dodatno skratimo putovanje do zdravstvene podrške koja im je prijeko potrebna,“ dodala je Zehra Obralija.

„Ovi su aparati za naše pacijente sredstvo za održavanje života. Imamo ih 26 koji svakodnevno odlaze na hemodijalizu u Zenicu i Visoko. Od porodičnih objekata, za neke pacijente, to je razdaljina i do stotinu kilometara u oba pravca. To je za njih veoma teško, i zato je ovaj korak Tvornice cementa Kakanj, zaista ogroman, pruža veliko olakšanje za pacijente i naše osoblje. Zahvaljujem se Tvornici cementa Kakanj u ime svih radnika Doma zdravlja Kakanj, a posebno u ime pacijenata kojima ovaj aparat znači život,“ izjavio je Tursum. „Kakanj je presretan što ima ovakvu tvornicu koja i u ovim teškim vremenima

posluje veoma efikasno i koja je spremna pomoći svojim sugrađanima,“ dodaо je Tursum.

Izudin Neimarlija, izvršni direktor za proizvodnju i tehnička pitanja, ovom prilikom je rekao „Ova donacija Domu zdravlja Kakanj zapravo je donacija svim građanima Kakanja. Naši sugrađani koji su bili primorani putovati u druge gradove svakih par dana radi hemodijalize zahvaljujući ovoj donaciji uskoro će biti pošteđeni svih tih dodatnih npora, te će tu medicinsku uslugu moći da obavljaju u svom gradu. Ovo je još jedan u nizu doprinosa Tvornice cementa Kakanj poboljšanju uslova u lokalnoj zajednici.“

Načelnik opštine Kakanj, Nermin Mandra, također je prisustvovao Danu otvorenih vrata: „Tvornica cementa Kakanj nije samo jedan od temelja privrednog razvoja opštine Kakanj, ona je jedan od značajnih nosilaca sveukupnog društvenog života u Kakanju,“ izjavio je Mandra. „Ovo je prilika da im se zahvalim na ovoj tradicionalnoj manifestaciji koja donosi mnogo pozitivnog duha, koja uveseljava djecu i mlade Kakanja, i, naravno, da im zahvalim na ovoj vrlo vrijednoj donaciji u ime svih građana opštine Kakanj jer imaju osjećaj za potrebe onih koji su vrlo često zanemareni,“ dodaо je načelnik Kakanja.

Velika sredstva i napore Tvornica cementa Kakanj pruža na polju poboljšanja zdravstva u lokalnoj zajednici. Pored učešća u svim humanitarnim akcijama usmjerjenim na liječenje teško bolesnih sugrađana, Tvornica je u posljednjih desetak godina odvojila i značajna sredstva za poboljšanje uslova dijagnostike i liječenja u lokalnom domu zdravlja. U 2005. godini, Tvornica cementa Kakanj izdvojila je 60.000 KM za nabavku sanitetskog vozila koje je bilo prijeko neophodno radi prevoza bolesnika u kliničke centre. 2009. godine Domu zdravlja donirano je 10.000 KM za rekonstrukciju područne ambulante u Bilješevu. Tvornica cementa Kakanj također je donirala sredstva Domu zdravlja Kakanj za nabavku EKG emulatora i transferalne sonde. Pored toga, redovnu podršku pružamo regionalnim i državnim zdravstvenim institucijama u organizovanju stručnih skupova.

U ponudi novi tip cementa za zahtjevne građevine

Od jula mjeseca ove godine, kupcima Tvornice cementa Kakanj na raspolaganju je i nova vrsta cementa oznake CEM I - 52,5 N. "Ovo je cement koji je namijenjen za pripremu veoma zahtjevnih betona," kaže Nurdin Salihbegović, tehnički savjetnik TCK. "Sadrži 95-100 % portland cementnog klinkera, do 5% sporednih dodatnih sastojaka i do 5% prirodnog gipsa kao regulatora vezivanja. Ova kombinacija klinkera i dodataka daje ovom cementu brži početak vezivanja, nešto veću toplinu hidratacije, visoke rane čvrstoće kao i povećane finalne čvrstoće."

"Uspjeh naših kupaca je i naš uspjeh, pa su nam želje i potrebe naših kupaca uvijek na prvom mjestu," kaže Bajazid Tursun, rukovodilac sektora marketinga i prodaje TCK-a. "Ponudom ovog cementa, našim kupcima naviknutim na vrhunski kvalitet, omogućili smo da izvode radove u veoma zahtjevnim uslovima, pa se tako danas ovaj cement već koristi na najzahtjevnijim dionicama koridora 5C."

Dobar govor daleko se čuje

Prvi dojam često je i najvažniji, pogotovo u poslovnom svijetu. Procijeniti sagovornika i publiku u što kraćem roku vještina je koja pruža mnogobrojne prednosti, naročito u pregovaranju. A pogotovo je važno znati ostaviti dobar dojam, te izgraditi i održavati pozitivan imidž. Menadžeri iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine koji rade u kompanijama članicama najvećeg proizvođača građevinskih materijala, HeidelbergCement grupacije, okupili su se na Brijunima početkom juna 2013. kako bi ojačali svoje vještine na polju komuniciranja, javnog nastupa i pregovaranja.

"Imam tim na koji se uvijek mogu osloniti, i koristim svaku priliku da im omogućim da jačaju svoje vještine i temeljito grade svoje karijere," kaže direktor HeidelbergCementa za Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, Branimir Muidža.

Stručnjaci kompanije Educamixa predvođeni Miljenkom Kokotom i Lindom Bakotić uspješno su obavili svoj zadatak, pa su se svi učesnici vratili na svoja radna mesta znatno bogatiji novim vještinama.

Interni auditori - efikasnost provjere integriranog sistema

Interni auditori moraju pratiti promjene u standardima. Pored ranije obučenih četrnaest auditora, Tvornica cementa Kakanj dobila još šest novih. Osiguran kvalitet i napredak u provođenju internih audita.

Filosofija integriranog sistema upravljanja kvalitetom, okolinom, te zdravljem i bezbjednošću na radu, podrazumijeva da organizacija koja ima izgrađen i implementiran ovakav sistem mora ostvarivati stalna poboljšanja u svim sferama poslovanja (kvalitet, zaštita okoliša, zaštita na radu, kadrovi, edukacija itd.).

U tom smislu u Tvornici cementa Kakanj je 09. i 10. aprila 2013. godine organizovan seminar za obuku internih auditora.

Naime, TCK je imala 14 ranije obučenih internih auditora. Obzirom da je njihova ranija obuka provedena još prije desetak godina, a da je u međuvremenu promijenjen standard ISO 19011 (po kojem se izvode interni audit), te da su revidirani standardi ISO 9001 i OHSAS 18001, ovo je bila prilika da se tim već iskusnih internih auditora Tvornice cementa Kakanj upozna sa novim zahtjevima navedena tri standarda.

Također, ovo je bila prilika i da se obuči jedna grupa od šest polaznika novih internih auditora, kako bi se u budućnosti osigurao dodatni kvalitet i napredak u

procesu provođenja internih audita u TCK.

Nakon ove dvodnevne obuke, TCK je postala bogatija za dvadeset ospozobljenih internih auditora, jer su svi uspješno prošli obuku i dobili adekvatne certifikate.

Obuku je provela renomirana BiH konsultantska kuća "IDEA co" iz Gračanice, pojačana evropskim ekspertima / saradnicima za sisteme upravljanja kvalitetom.

Na ovaj način dat je novi zamah u procesu provođenja internih audita u TCK, gdje će Menadžer za kvalitet imati mogućnost formiranja kombinovanih audit timova od iskusnih i novo obučenih auditora. To će sigurno dati novi kvalitet i u samom procesu pripreme i provođenja internih audita. A menadžment Tvornice će imati efikasan alat za internu provjeru integriranog sistema, koja je obavezna da se provede prije svake eksterne provjere.

Nova poslovna zgrada

Nakon više od trideset godina, kakanjska cementara dobija novu poslovnu zgradu. Biće građena od betona u skladu sa najnovijim standardima zaštite okoliša i energetske efikasnosti. Završetak se očekuje krajem 2014.

Već nekoliko dana u prilici smo gledati kako se ruše nekadašnje garsonjere koje su služile za smještaj radnika koji su radili na izgradnji postrojenja naše tvornice. Instalirane su davne 1974. godine, kada je započela izgradnja cementare, i ostale su tu do danas. Prvobitni plan je bio da se odmah po završetku investiranja u pogone napravi i poslovna zgrada za administraciju, ali s obzirom na situaciju u Hidrogradnji kojoj je i cementara pripadala, ta se investicija odlagala za neka druga vremena.

Tvornica cementa Kakanj je tokom 35 godina uspješne proizvodnje i poslovanja izrasla u prepoznatljiv i snažan domaći brend. Sve ove godine nakon privatizacije razvijala se i rasla vođena vizijom planskog ulaganja i investiranja, nastojeći u svakom trenutku biti odgovoran i krajnje korektan komšija i poslovni partner. Nakon intenzivnog investiranja u pogone kako bi se proizvodnja dovela na takav nivo da zadovoljava sve najviše evropske i svjetske standarde kvalitete i zaštite okoliša, odlučeno je da se prema istim takvim standardima napravi i nova administrativna zgrada

Idejni projekat uradilo je arhitektonski studio "nonstop", a glavne reference su im Importanne centar Sarajevo i Alta Shopping Centar Sarajevo. Pored moderno opremljenih kancelarija, zaposleni će na raspolaganju imati i savremeno uređen restoran, te prostranu ozelenjenu terasu. Zanimljivo je spomenuti kako će se u jedan dio zgrade ugraditi i najintrigantniji proizvod HeidelbergCementa - providni beton, što je prvi takav slučaj na Balkanu. Nešto manje od dvije hiljade kvadratnih metara poslovnog prostora na 4 etaže gradiće se i uređivati prema najnovijim standardima zaštite okoliša i energetske efikasnosti. Prema riječima rukovodioca građevinskog održavanja, Elvedina Hadžića, zavisno od vremenskih prilika, do kraja godine bi trebao biti završen suterenski dio, odnosno sve do kote nula, a završetak ovog projekta vrijednog oko 2,5 miliona KM planiran je do kraja 2014. godine.

HeidelbergCement obilježio 140 godina postojanja

10. jula 2013 godine, pod sloganom "Od Bergheanskog mлина do multinacionalnog preduzeća", održana svečana proslava 140 godina od osnivanja kompanije kojoj je prisustvovalo oko 200 kupaca i specijalnih gostiju

Oko 200 kupaca i specijalnih gostiju pridružilo se slavlju u Portland Forumu u Leimenu

Dr. Bernd Scheifele: "Nema mnogo kompanija koje se mogu pohvaliti sa 140 godina uspješnog poslovanja."

Proslavu, koja se održala u Portland Forumu u Leimenu, otvorio je glavni izvršni direktor HeidelbergCementa, dr. Bernd Scheifele, i tom prilikom istaknuo da je jako mali broj kompanija koje se mogu pohvaliti tako dugom i uspješnom historijom. "U ovom vremenu brzog življenja, 140 godina u biznisu jasno odražava čvrstinu i kontinuitet naše industrije i proizvoda," kazao je on. Dr. Scheifele je također objasnio zašto je ova godišnjica vrijeda proslave: "Kada smo shvatili da nam se važna godišnjica bliži u 2013. godini, bilo je jasno da ne smijemo dopustiti da prođe neopaženo. Neki će reći da nema smisla stavljati veliki akcenat na 140.-tu godišnjicu. Međutim, ja mislim da je uvijek vrijedno osvrnuti se na istoriju kompanije dugu 140 godina. A također želimo iskoristiti priliku da zahvalimo svima koji su nam ostali lojalni dugi niz godina i bili uz kompaniju dok je rasla."

Među specijalnim gostima bili su i gradonačelnik Heidelberga, dr. Eckart Würzner i gradonačelnik Leimena, Wolfgang Ernst. Tokom žive panel diskusije oni su opisali šta je to što čini kompaniju tako važnom za njihove građane. Na primjer, HeidelbergCement – kao jedina kompanija iz Heidelberga koja je na DAX-u – zapošljava oko 1.000 ljudi u regionu. Od toga, čak 700 njih radi u sjedištu kompanije. Gradonačelnik Heidelberga, dr. Eckart

Würzner, također je istakao da se divi međunarodnom profilu koji je kompanija izgradila: "Historijski razvoj HeidelbergCementa je fascinantan. Ono što je počelo kao mala fabrika na obalama Neckara preraslo je u globalnog igrača." Gradonačelnik Wolfgang Ernst je istakao društvena dostignuća osnivača kompanije: "Cementara je bila izvor rada i sigurnosti za generacije ljudi u Leimenu. Oni koji su se zaposlili u ovoj kompaniji znali su da će oni i njihove porodice biti dobro zbrinuti - a bilo je tu i ponosa zbog pripadnosti. Sve, od kafeterije, vrtića koji je sponzorirala kompanija, do biblioteke bilo je dostupno zaposlenima. A za slobodno vrijeme moglo se birati između velikog assortimenta klubova i društvenih organizacija."

Iako glavna tvornica u Leimenu ne igra više istu predominantnu ulogu u gradu kao što je u početku, dr. Scheifele je imao specijalno iznenadenje za gradonačelnika Ernsta. Scheifele: "Kako bi uvijek bili na vrhuncu proizvodnih inovacija u svijetu, naše aktivnosti za razvoj i istraživanje smještene su u HeidelbergCement Tehnološkom Centru u Leimenu. Pošto već premašujemo kapacitete tamošnjeg prostora, planiramo do 2016. sagraditi novu zgradu i novu laboratoriju. To će značiti proširenje radne snage u Leimenu za 20 novih, visoko kvalifikovanih pozicija."

Siguran rad - zdrav život

Održana treća Sedmica sigurnosti u cijeloj HeidelbergCement grupaciji. Tvornica cementa Kakanj organizovala opšti sistematski pregled za sve zaposlene. Vježbe u svim poslovnim jedinicama. Djeca crtala na temu "Svakodnevne opasnosti".

U cilju podizanja svijesti o značaju brige o zdravlju i nošenju zaštitne opreme, ove godine po treći put se u cijeloj HeidelbergCement grupaciji odvija *Sedmica sigurnosti* (Safety Week) od 23.-28. septembra 2013. Briga za sigurnost i zdravlje na radnom mjestu jedan je od najvažnijih principa posovanja HeidelbergCement grupacije i svih njenih poslovnica jer su zaposleni najvažnija karika u lancu uspjeha naše kompanije.

Pravilnom organizacijom rada, odgovarajućim obukama i pravovremenom identifikacijom odgovarajućih uslova za siguran rad moguće je spriječiti mnogobrojne nesreće. Tim povodom, u Tvornici cementa Kakanj, kao i u njenim poslovnicama u Banja Luci i Sarajevu, te u kćerkama kompanijama TBG BH, TBG Beton i Dunav Drava Cement, organizovane su različita predavanja i vježbe koje se odnose na važnost nošenja zaštitne opreme i čuvanje zdravlja.

Jedan od glavnih opasnosti koja prijeti ljudima i postrojenjima svakako je požar, pa je i ove godine organizovana posebna vježba gašenja požara kako bi

zaposlenici imali priliku kroz praktičnu vježbu vidjeti kako funkcionišu različiti tipovi aparata za gašenje požara. U Tvornici je vježba organizovana ispred restorana. Za vrijeme pauze za doručak, kada je većina zaposlenika u restoranu, iznenada je zapaljena veća hrpa starog papira. Cilj je bio da se provjeri način na koji će reagovati zaposlenici koji su bili u restoranu. Obzirom da je papir bio suh,brzo se razvio vidljiv plamen uz pojavu dima, što je uznemirilo prisutne.

Prvi s aparatom reagovao je zaštitar koji je bio u restoranu i započeo je gašenje. Poslije smo obnovili plamen i data je prilika ostalim zaposlenicima da gase požar aparatom. Prisutnima je opisan način funkcionisanja protivpožarnog aparata,sadržaj istog i pravilno korištenje.

Slična vježba organizovana je i u kamenolomu Ribnica. Obzirom na blizinu velike šume zaposlenicima kamenoloma je skrenuta pažnja da kada se ukaže potreba za loženjem vatre, prethodno obavezno obavijeste neposrednog rukovodioca i odgovorno lice za zaštitu od požara.

Pored zaštite na radu, veliku pažnju posvetili smo i zaštiti zdravlja, pa je ove godine organizovan i opšti ljekarski sistematski pregled za sve zaposlenike Tvornice cementa Kakanj. Pretrage su uključivale opšti ljekarski pregled i opštu dijagnostiku, te specijalističke preglede prema različitim skupinama zaposlenih. Najvažnija uloga sistematskih pregleda jeste to što omogućavaju da se oboljenja i poremećaji zdravlja otkriju dok su još u začetku, a time omogući pravovremeno i adekvatno lijeчење.

Kako bi se uključile i porodice zaposlenih, za djecu zaposlenika organizovan je konkurs za likovne radeve na temu „Svakodnevne opasnosti“. Djeca su nacrtala više od trideset crteža koji su izloženi u upravnoj zgradici Tvornice cementa Kakanj.

Čas biologije na kamenolomu

Učenici četvrtog razreda prirodnog izbornog područja kakanjske gimnazije "Musin Rizvić" predvođeni profesoricom biologije, gđom Dervišom Sikirom, posjetili Tvornicu cementa Kakanj i kamenolom Ribnica u okviru biološko-nastavne ekskurzije

Kako bi što bolje razumjeli važnost održivog razvoja i primjenu principa održivog razvoja, učenici IV razreda kakanjske gimnazije su u subotu, 21. septembra

"Jako je važno da se u svom budućem školovanju i radu ne vode predrasudama nego da budu spremni istraživati i preispitati postojeća stanovišta. Dugo su vremena TCK i njen rudnik sirovina imali negativnu konotaciju i epitete. Dosta toga se promijenilo, a naši učenici su danas tu da utvrde koje su promjene napravljene, kako su provedene ekološke investicije, i ono što njih trenutno najviše zanima, kako se planira i radi rekultivacija i rehabilitacija kamenoloma, odnosno kako se provode principi održivog razvoja dok je kamenolom aktivan."

2013. posjetili pogone Tvornice cementa Kakanj i njen kamenolom Ribnica. "Ovo su učenici prirodnog izbornog područja, završni razred gimnazije, koji ulaze u punoljetstvo i spremni su da donose svoje zaključke na osnovu predloženih činjenica," kaže profesorica Derviša Sikira.

Rukovodilac kamenoloma, Hadis Neimarlija, učenicima je pokazao sve najveće ekološke investicije u Tvornici cementa Kakanj, pa ih poveo do centralne komandne sobe, gdje su se upoznali načinom praćenja svih proizvodnih procesa u tvornici. Učenici su imali priliku vidjeti i voćnjak TCK koji je ove godine bogato rodio. Nakon doručka u tvorničkom restoranu, učenici su se autobusom uputili na kamenolom Ribnica. Kratka šetnja od podnožja kamenoloma do industrijskog kruga bila je osvježavajuća. Neimarlija je učenicima prvo pokazao kosine pristupnog puta na kojima je već urađena rekultivacija. Nakon toga učenici su imali priliku vidjeti planove i elaborate te pitati sve ono što ih zanima o iskopavanju sirovine, zaštiti biodiverziteta, i budućoj rekultivaciji. "Želimo podijeliti naša dostignuća i sve ono što smo postigli u primjeni principa održivog razvoja na rad kamenoloma. Iako se pejzaž terena na kojem je kamenolom mijenja, to nije mjesto gdje nema života. Naprotiv, kamenolomi su

bogati životom što mnogobrojna nedavna istraživanja i pokazuju," kaže Neimarlija.

Učenici su spremno postavljali mnogobrojna pitanja, a nakon posjete prave poseban izvještaj. "Učenici su se upoznali sa tehničko tehnološkim procesom proizvodnje cementa i mjerama koje Tvornica cementa Kakanj poduzima u cilju zaštite životne sredine. Učenici su shvatili značaj planskog pristupa eksploataciji sirovine, uočili elemente održivog razvoja koje promoviše "Agenda 21" i nadam se da će u kritičkom osvrtu vidjeti TC kao društveno odgovornu firmu koja se uklapa u Evropske standarde zaštite okoliša," kaže Sikira. "Ovim putem želimo da se zahvalimo Tvornici cementa Kakanj i našim domaćinima, gđinu Hadisu Neimarliji i gđi Emini Dedić, na dobrodošlici koju su nam ukazali tokom ove jako korisne posjete," kaže profesorica Sikira.

Nagrada Živi svijet kamenoloma 2014

Nakon veoma uspješnog konkursa za nagradu Živi svijet kamenoloma 2012, Upravni odbor HeidelbergCement-a odlučio je da ovaj događaj preraste u bijenalsko takmičenje, a drugo izdanje je počelo u septembru 2013.

"Nagrada Živi svijet kamenoloma predstavlja izvanrednu priliku da pokažemo našim interesnim grupama, kao što su organi uprave, lokalne zajednice, ekološke grupe i poslovni partneri, da je HeidelbergCement pionir po pitanju upravljanja biodiverzitetom," kaže dr. Bernd Scheifele, glavni izvršni direktor HeidelbergCement-a. "Naši kamenolomi su idealna mjesta na kojima naučnici i mladi ljudi mogu istraživati prirodu i pomoći nam da steknemo nova znanja. Promovisanje njihovih radova kroz naše takmičenje obostrano je važno i za istraživače i za naše poslovnice u različitim državama."

Ovogodišnjem takmičenju pridružilo se još nekoliko država. Amy Wadel, globalni koordinator nagrade Živi svijet kamenoloma, kaže da je to zbog toga što su uvidjeli da ovaj konkurs pruža ogromne mogućnosti da se naučno demonstrira da iskop sirovina može ići pod ruku sa promocijom biodiverziteta. "Po prvi put ove godine uključuju se Turska, Indonezija i Sjeverna Amerika," dodaje ona.

Više nagrada i nove kategorije

Takmičenje za nagradu Živi svijet kamenoloma unaprijeđeno je na osnovu iskustva stečenog tokom prvog izdanja. Ovaj put takmičari će se boriti u pet kategorija: podizanje javne svijesti, poboljšanje biodiverziteta, inovacije i biodiverzitet, biodverzitet i obrazovanje, i studentski projekti. Na međunarodnom nivou, najbolji

projekti u svakoj od kategorija osvojiće po 10.000 eura, dok će sveukupno najbolji projekat dobiti nagradu u iznosu od 30.000 eura. "Kroz ovih pet kategorija biće omogućeno da se realizuje više projekata i da se poveća raznolikost prijavljenih projekata," kaže Amy Wedel. "U prvom izdanju takmičenja vidjeli smo izvanredne naučne radove - ali smo također imali dosta inovativnih i edukativnih projekata, kojih želimo vidjeti više u budućnosti."

Svi finalni izvještaji pobjedničkih projekata prve nagrade Živi svijet kamenoloma mogu se naći u arhivi projekata smještenoj na web stranici. Na ovaj način najbolje ideje su dostupne budućim takmičarima i olakšavaju širenje najboljih praksi među zemljama učesnicama. Web zajednica Živi svijet kamenoloma broji preko 1.600 članova – od naučnika i istraživača do studenata i raznih organizacija. Također, sve je više zaposlenika HeidelbergCementa koji prate takmičenje i pomažu u širenju informacija o ovom takmičenju putem Facebooka.

Dvanaestu godinu zaredom "Zajedno u nove pobjede"

**Posjetitelji ocijenili da je ovo do sada najbolje organizovan Dan otvorenih vrata.
Sloganom "Zajedno u nove pobjede" poručujemo da smo jedan od oslonaca našeg grada i naše lokalne zajednice.**

Sivi oblaci i pokoja kap kiše bili su jedina prijetnja od koje smo streljili u subotu, 30. juna 2013, ujutro u pola sedam, dok smo vršili finalne pripreme da svojim sugrađanima i ostalim posjetiteljima priuštimo još jedan dan zabave i upoznavanja sa našom Tvoricom. Ali i majka priroda odlučila je zaustaviti kišicu, i omogućiti nam da sa ponosom možemo reći da je ovo bio do sada najbolje organizovan Dan otvorenih vrata, događaj kojem svake godine prisustvuje dvije do tri hiljade naših komšija i prijatelja.

Voditelji takmičenja preuzeli su svoje ekipe i već od ranih jutarnjih sati počinju sportska nadmetanja: street basket, odbojka na pijesku, mini nogomet, biciklistička utrka, cross utrka, radničke igre i turnir u badmintonu.

U 10:30 počinje i mnogim roditeljima najvažnije sportsko nadmetanje cijele manifestacije - trka beba! U prostoru namijenjenom za publiku bilo je nedovoljno mesta da primi sve vatrene navijače, koji nisu štedili glasa dok su stazom puzači jurile igračkama motivirane bebice.

Kao i prethodne godine, poseban program za ovu priliku pripremili su i članovi teakwando kluba Centar i Judo kluba Kakanj u trajanju od 45 minuta, a u 11.00 održana je i trka u vrećama za djecu.

Program za djecu ove je godine bio iznimno bogat, osvježen dodatnim igrama i radionicama. Voziću su

radovali i mali i veliki klinci, dok je minigolf bio izazov za one malo spretnije. Gromkim aplauzom publika je nagradivala mađioničara nakon svakog dijela predstave, dok su klaunove ruke vješto od balona pravile predivne životinje i predmete. Vide igrice bile su glavna zabava onih malo većih, a pravi hit je svakako bilo slikanje po licu (facepainting) koje se radile dvije umjetnice. Najviše smijeha odzvanjalo je iz ringa malih sumo hrvača, dok su se vrhunske taktike primjenjivale na džambo terenu igre Čovječe ne ljuti se!

Bob graditelj je imao pune ruke posla dok je najmlađima objašnjavao kako se gradi kuća. Najmlađi su na raspolaganju imali i dvije likovne radionice, kao i mini kuhinjicu.

I ove godine vrijedne žene UŽOK-a pokazale su svoje umijeće i spretnost, te izložile svoje najbolje rukotvorine, a naši kakanjski medari bili su spremni dati sva objašnjenja o uzgoju pčela, proizvodnji meda, i zdravlju koje nam med pruža. Učesnici likovne kolonije i ove su godine pokazali da imamo veoma nadarene talente koji zavređuju mnogo pažnje.

Tvornica cementa Kakanj prva je kompanija koja je u BiH organizovala ovu vrstu manifestacije tokom koje posjetiocima pruža mnogobrojne mogućnosti takmičenja i zabave, te mnogobrojne poklone i osvježenje.

Uspješan razvoj nove vrste cementa

Cementna industrija izvor je za oko 5% globalnih CO₂ emisija. U prosjeku, proizvodnjom jedne tone cementnog klinkera nastane 0,8 tona CO₂. Od toga, oko 40% otpada na proces pečenja, a 60% uzrokuju sirovine u procesu krečnjačke dekarbonizacije.

Implementacijom mјera kao što su upotreba alternativnih goriva od otpadnih guma, kanalizacionih ostataka i sličnih materijala, HeidelbergCement je uspio smanjiti svoje specifične CO₂ emisije na 0,621 tonu CO₂ po toni cementa. Dalje smanjenje je moguće ali je ograničeno kroz mјere koje se odnose na proces i kroz upotrebu alternativnih goriva. Također su tu i ograničenja u upotrebi cementu sličnih materijala zbog njihove ograničene dostupnosti.

HeidelbergCementov tehnološki centar (HTC) otiašao je korak dalje: u nastojanjima da pronađe dodatni potencijal za redukciju CO₂, HTC je u proteklih nekoliko godina radio na razvijanju alternativnih veziva koja više-manje rade bez konvencionalnog klinkera. Početkom 2010. HTC globalni centar za istraživanje u Leimenu, u Njemačkoj, dobio je novo osoblje čiji je zadat� bio da razviju koncepte za alternativnu klinkeru. U studiji urađenoj 2009. godine sistematski su analizirani svi koncepti poznati do tog vremena.

Jedan od koncepcata studije koji je najviše obećavao je vezivo *calcium sulfoaluminate-belite binder* (CSAB). CSA cementi se već duže vrijeme proizvode u industriji građevinske hemije, posebno u Kini. Najviše se koriste u niveliranju, ljeplju za pločice i specijalnim proizvodima. Karakteristična osobina je ta da dostižu

jako visoke rane čvrstoće. Provedeni su već eksperimenti u smjeru korištenja ovakvih cemenata za gradnju, ali njihova izdržljivost je još uvijek nedovoljna. Ipak, dr. Wolfgang Dienemann, direktor globalnog istraživanja i razvoja pri HTC-u, smatra da je ovaj pristup vrijedan truda: "Ukoliko kombinujemo CSA cemente i njihove visoke rane čvrstoće sa belitom (dikalcijskim silikatom), i sporo-reagujuću klinker fazu kod Portland cemenata, možda će se moći kombinovati obje prednosti u jedan cement."

Zbog toga su 2010. istraživači HTC započeli istraživanje cementne hemije CSAB-a u različitim procesnim uslovima. Dr. Wolfgang Dienemann: "Po prvi put smo detaljnije proučili ternesit fazu klinkera, koja se do sada smatrala nereaktivnom. Ova faza ne reagira sa čistom vodom, nego ako provodna otopina sadrži aluminij, dolazi do izravne hemijske reakcije i formira se čvrsta struktura."

Nakon prvih uspješnih testova pečenja u laboratoriji, HTC je krajem ljeta 2012. registrovao dva patenta za proizvodnju klinkera koji sadrži ternesit (Belite Calciumsulfoaluminate Ternesite – BCT), i četiri patenta za aplikacije uz korištenje klinkera koji sadrži ternesit u različitim tipovima cementa. Prednosti ovog klinkera su očigledne: zbog svog hemijskog sastava i proizvodnje na nižim temperaturama, novi proizvod se proizvodi uz 30% manje CO₂ nego obični klinker za Portland cement. Tu je također poboljšanje u energetskoj efikasnosti pošto je temperatura pečenja za 150 do 200°C niža, a potrošnja goriva smanjena za oko 10%. Troškovi struje za proizvodni proces se također smanjuju za oko 15% jer je neophodno manje energije, posebno u procesu mljevenja.

Što se tiče narednih planova HTC-a, dr. Wolfgang Dienemann kaže: "Pošto je dodavanje visokokvalitetnih nosilaca alumunija, kao što je boksit, veoma skupo, trenutno eksperimentiramo sa dodavanjem otpadnih materijala koji sadrže aluminij, npr. leteći pepeo mrkog uglja i druge šljake. Pored toga, razmotrit će se i upotreba drugih industrijskih nus-proizvoda, kao što je gips za odsumporavanje. Prvu veliku probu planiramo obaviti ove godine u jednoj od naših njemačkih tvornica, gdje će se proizvoditi novi cement koji sadrži ternesit uz korištenje postojeće tvorničke tehnologije."

dr. Wolfgang Dienemann, direktor globalnog istraživanja i razvoja pri HTC-u, Ernest Jelito, direktor HTC-a, i razvojni tim: Frank Bullerjahn, Dr. Dirk Schmitt i dr. Mohsen Ben Haha (s lijeva na desno).

Deveti "Kick & Fun"

Sportsko druženje za firme sa većinskim njemačkim kapitalom u organizaciji predstavništva njemačke privredne komore u BiH. Cjelokupan nagradni fond ustupljen humanitarnim organizacijama.

Predstavništvo Njemačke privredne komore u Bosni i Hercegovini, u saradnji sa Udruženjem za unapređenje njemačko-bosanskohercegovačkih privrednih odnosa, u subotu je, 18.5.2013., u sportskom centru MG-MAS u Sarajevu, organizirala svoj tradicionalni turnir u malom nogometu pod nazivom "Kick & Fun 2013".

Cilj ove zabavne i sportske manifestacije je povezivanje bosanskohercegovačkih i njemačkih privrednika u opuštenoj i rekreativnoj atmosferi ali i prikupljanje pomoći za socijalno ugrožene grupe.

Tako je i ove godine cjelokupan nagradni fond ustupljen humanitarnim organizacijama.

Posjetioci ovog devetog po redu turnira imali su priliku uživati u specijalitetima s roštilja, kolačima kao i u njemačkom pivu, a mališane je zabavljao dječiji animator.

Učesnici turnira bili su: Alba Zenica, ASA Group, Bader Šamac, BBM Vareš, Centrotrans Eurolines, DHL International, Emka Bosnia, Graewe Tadiv, Grand Hotel Bristol, Henkel BH, Messer BH Gas, Prevent BH, Sberbank BH, Stanić Group Industry, Tvornica cementa Kakanj, Volkswagen Sarajevo, Xella BH.

Ekipa Tvornice cementa Kakanj je i ove godine stigla do postolja, i osvojila pehar.

Priroda će biti najveći pobjednik

Impresum

Info silos – interno glasilo Tvornice cementa Kakanj
Broj: 33

Izdavač:

Tvornica cementa Kakanj d.d. Kakanj
Selima ef. Merdanovića 146
72240 Kakanj
Tel: 032 557 500
Fax: 032 557 600

Za izdavača:

Branimir Muidža, generalni direktor
e-mail:
branimir.muidža@heidelbergcement.com

Uredništvo:

Emina Dedić
emina.dedic@heidelbergcement.com
Mahira Softić
mahira.softic@heidelbergcement.com

DTP: Emina Dedić

Štampa: Atlantik bb Banjaluka

Foto: Emina Dedić, Amer Kapetanović,
Alen Kubura, Emerin Ahmetašević,
Coby Photography,
Tvornica cementa Kakanj, HeidelbergCement

Broj strana: 20

Tiraž: 500 primjeraka

2014 Nagrade do
€30 000!

Neka vaše ideje ojačaju biodiverzitet

Mnogi kamenolomi su posebno pogodni za promociju biološke raznovrsnosti jer su bogati mnogostrukim pejzažima i staništima na kojima nema većih smetnji od ljudskih aktivnosti. Kao vodeći proizvođač cementa i agregata, HeidelbergCement predano radi na zaštitu bioraznovrsnosti tokom i nakon rada kamenoloma. Vi nam možete pomoći tako što ćete se prijaviti na 2. izdanje konkursa za nagradu Živi svijet kamenoloma (The Quarry Life Award) i podijeliti svoje ideje jačanja rudarske ekologije i biodiverziteta.

Vaša dobrobit? Nagrade od € 1.500 do € 30.000, i najvažnija nagrada - veliko hvala od majke Prirode!

Prijavite svoju ideju do 1. marta 2014.

Više detalja na: www.quarrylifeaward.ba

KAKANJ CEMENT
HEIDELBERGCEMENT Group